

DE ABDIJ VAN TONGERLO EN DE ZIELZORG IN ROOSENDAAL

ROOSENDAAL, dat door zijn ligging tussen de grote handels centra ook op geestelijk gebied meer kwetsbaar was dan de gesloten zuiver landelijke parochies, is altijd met voorliefde door de abdij Tongerlo behandeld". Deze bewering in mijn boekje „Roosendaal 1268—1968" kan mogelijk de aanleiding zijn geweest voor deken H. de Kroon mij te vragen een uiteenzetting te geven over de zielzorg van Tongerlo in Roosendaal. Dat gebeurde op 26 sept. 1973 voor een groep priesters van de stad. De vraag van de deken dat alles te publiceren was voor mij als een uitdaging tot verder onderzoek.

Een voorlopig resultaat vindt men in de hier gepubliceerde lijst van de pastoors van 1500—1840 en van de kapelaans van 1600—1813. De gegevens zijn geput uit het "Necrologium Ecclesiae B. M. V. de Tongerlo" door Waltman Van Spilbeeck, Tongerlo 1902. Zijn gegevens hebben wij aangevuld en hier en daar verbeterd met gegevens uit verscheidene necrologia en uit het Registrum Beneficiorum in ons abdij-archief, waarbij ik zeer dankbaar gebruik mocht maken van de vakkundige hulp van onze archivaris Dr. M. H. Koyen. De historische gegevens vragen echter nog een uitgebreider onderzoek, dat ongetwijfeld tot een beter inzicht en hopelijk tot een verdere bevestiging van bovengenoemde bewering kan leiden.

Om tot een juiste, maar toch nog voorlopige beoordeling van de historische gegevens te komen volgen enkele voorafgaande bemerkingsen, die tot een beter inzicht van het pastorale beleid van de abdij in het algemeen en meer bijzonder voor Roosendaal kunnen leiden.

1e. Het is opmerkelijk, dat de door ons gebruikte necrologia opvallen door hun grote bescheidenheid en nuchtere zakelijkheid. Enkele streekproeven hebben ons bewezen dat bijzondere lofprijzingen voor bepaalde personen niet overdreven zijn.

2e. Wij hebben ons beperkt tot de periode 1500—1840 voor de pastoors, omdat Roosendaal pas in 1510 door paus Julius II tot zelfstandige parochie werd verklaard en omdat in 1840 de laatste Norbertijn-pastoor van voor de Franse revolutie is gestorven. Voor de kapelaans loopt die periode van 1600—1813, omdat pas kort na 1600 de beneficiarii tot pastorale arbeid werden verplicht, wat niet betekent dat zij zich voor die tijd niet met zielzorg bezig hielden.

3e. Bovendien lijkt ons deze periode zo belangrijk — ook voor onze dagen — vanwege de zware crisis-perioden, die de Kerk toen doormaakte: Hervorming, Contrareformatie, Verlichting en Franse revolutie. Gelukkig had de abdij toen abten aan de leiding, die de tekenen des tijds verstonden. Wij noemen slechts abt Tsgrooten (1504—1530), abt Streysters (1530—1560), abt Stalpaerts (1608—1629), abt Wichmans (1644—1663). Maar deze ongetwijfeld grote figuren hadden niets kunnen bereiken, zo zij niet de beschikking hadden over kloosterlingen die door hun geest en bezieling gedragen werden. Men vergete ook niet in deze periode de opstand van de Lage Landen tegen Spanje en de definitieve scheiding tussen Noord en Zuid in 1648 met het probleem van de ongeveer 20 parochies van Tongerlo in de Generaliteitslanden.

Uitgaande van deze bemerkingen kunnen wij het volgende vaststellen :

De zielzorg in Roosendaal volgt een vrij contante lijn. Van 1500—1840 waren er 21 pastoors en van 1600—1813 40 kapelaans, van wie er 5 pastoor in Roosendaal werden. Het gaat dus in totaal om slechts 56 personen, wat zeer weinig is voor een parochie die vanaf 1600 door minstens twee en vanaf 1645 door drie priesters bediend werd. Wat verder bijzonder opvalt is het feit dat het pastoorschap in Roosendaal zonder uitzondering een eindpunt en ook een hoogtepunt betekende, wat we van geen enkele andere parochie, met uitzondering van St.-Sulpitius in Diest, kunnen zeggen. De pastorale vorming, geestelijk en wetenschappelijk, stond op zeer hoog peil. Voor zover we konden vaststellen, hadden er van de 21 pastoors 7 en van de 40 kapelaans 16 universitaire studies gedaan; in totaal dus 23 op 56 zielzorgers, van wie 18 in Rome. Ook de wetenschappelijke vorming in de abdij stond zeer hoog door het aantrekken van vreemde professoren voor de jonge kloosterlingen.

Dat de zielzorgers in Roosendaal over bijzondere begaafdheden beschikten blijkt uit de nu volgende statistische gegevens :

DE PASTOORS : van de 21 pastoors werden er drie als abt gekozen. 11 hadden voor hun benoeming in Roosendaal een bijzondere functie in de abdij vervuld (prior, supprior, circator, cellier — ekonoom, novicenmeester); 5 waren landdeken of aarts-priester van het district Bergen op Zoom. Eén was er tijdelijk vicaris-generaal van de bisschop van Antwerpen bij de Franse revolutie; 15 hadden voor hun benoeming de zielzorg uitgeoefend in Tilburg, Waalwijk, Duffel, St.-Sulpitius en O.L. Vrouw in Diest en in het belangrijke Norbertinessenklooster Leliëndaal te Mechelen. Wij noemen hier slechts de voornaamste plaatsen! Van 5 wordt uitdrukkelijk vermeld, dat zij grote predikanten waren. En van

6 dat zij vooral bekend waren om hun liefde voor de armen en om hun gastvrijheid.

DE KAPELAANS : van de 40 kapelaans in Roosendaal (1 coadjutor, 21 beneficiarii, 18 tweede kapelaans) was er één de uitverkozen kandidaat als abt in 1695, maar werd door de koning van Spanje voorbij gegaan; 11 van hen hadden een bijzondere functie in de abdij vervuld (prior, enz.). Eén werd er proost van het kapittel van St.-Sulpitius in Diest en 2 werden proost in Leliëndaal. En één werd bij het herstel van de abdij na de Franse revolutie de eerste superior; 17 van hen ontmoeten we als kapelaan of pastoor in een van de reeds genoemde voorname parochies; 5 worden er geroemd als groot predikant, en bij 10 wordt er andrukkelijk gewezen op hun liefde voor de armen en hun gastvrijheid.

Dit al te schematische overzicht van de louter historische gegevens bevestigt reeds zeer nadrukkelijk de stelregel, dat een waakzame en gezonde benoemingspolitiek het beste bewijs is van een groots geziene beleidspolitiek van de abdij op het pastorale vlak. Dit pastoraal beleid van de abdij is vooral gekenmerkt door een grote en nooit aflatende zorg voor de pastorale vorming, door een grote vrijheid in het benoemingsbeleid (krachtens een bijzondere volmacht van paus Julius II in 1512 aan de abten van Tongerlo verleend). Uit deze vrijheid volgt een derde en zeer belangrijk kenmerk : een grote beweeglijkheid in de benoemingen, wat van de kant van de kloosterlingen een grote beschikbaarheid of volgzaamheid veronderstelt. Dit laatste was in die dikwijls hachelijke tijden van zeer groot belang. Uit al deze kenmerken is het te verklaren dat er in de voor de Kerk zo sombere periode van de hervorming geen enkele zielzorger van de abdij het ambt heeft neergelegd en dat wij deze inleidende beschouwing met recht kunnen besluiten met wat Prof. Rogier zegt op blz. 188 van zijn werk "Geschiedenis van de Kerk in Nederland" (Aula-Utrecht) :

"De Generaliteitslanden zijn niet vrijwel onverdeeld bij het oude geloof gebleven op grond van welke psychologische factor dan ook of op grond van geringere decadentie in de vóórtijd, maar doordat, toen de protestantisering daar stelselmatig werd ingezet, een behoorlijk contingent van dit nieuwe slag priesters voorhanden was : in zedelijke en wetenschappelijke zin genoegzaam gevormd en bezielde van een gevoel van roeping, dat tegen armoede en vervolging bestand maakt".

Nota : voor een ruimer inzicht in al deze problemen verwijzen wij naar het waardevolle en zeer bevattelijke werk, dat bij gelegenheid van het Abdijenjaar in België in 1973 te Tongerlo is uitgegeven: "Tongerlo door de eeuwen heen. Premonstratenzer leven en spiritualiteit", door Dr. M. H. Koyen, O. Praem. en Dr. L. C. Van Dyck, O. Praem.

PASTOORS IN ROSENDAAL VAN 1500—1844

- .....—1515 : WILHELMUS VAN ZEELST. Geb. te Tongerlo. Achtereenvolgens pastoor te Oevel, Tongerlo, Retie, prior, pastoor te Rosendaal waar hij al te vroeg sterft op 10 juli 1515.
- 1515—1522 : JOANNES HUYSMANS (alias : van den Stale). Geb. te Heusden. Doctor in kerkelijk recht. Pastoor te Rosendaal 1515; abt-coadjutor met recht van opvolging 1522; gest. 29 dec. 1525.
- 1522—1527 : ARNOLD STREYTERS. Geb. 1496 te Diest. Student te Orleans en Leuven. Doctor in kerkelijk recht. Secr. van abt Tsgrooten; pastoor te Waalwijk en in 1522 te Rosendaal. Abt-coadjutor 16 april 1525. Abt gewijd 19 april 1530. Gest. 17 aug. 1560. Hij is ongetwijfeld de grootste figuur onder de abten van Tongerlo.
- 1527—1570 : CHRISTIANUS HOZE (Hozius). Geb. te Hintham bij Den Bosch. Geprof. 1519. Baccalaureaat in theologie; professor van theologie; prior; pastoor te Vissenaken, Tongerlo, Oevel. 16 mei 1527 pastoor in Rosendaal, waar hij — volgens een necrologium — reeds kapelaan was geweest. Gest. 8 jan. 1570. Hij was een groot vriend van de armen. Hij heeft "die beroemde plaats Rosendaal — celebre illud minicipium Rozendaliense" tegen de ketterij beschermd. Hij was inquisiteur tegen de kettters.
- 1570—1583 : JOANNES COUTEREAU Geb. te Brussel. Hij was op aandringen van koningin Maria de Katholieke van Engeland (1553—1558) op 22 mei 1557 opgenomen in de abdij. Supprior in de abdij op 22 mei 1566 en pastoor te Rosendaal in januari 1570. Gest. 19 juni 1583.
- 1583—1603 : HENRICUS GIJSELEN. Geb. in Den Bosch; past. in Tongerlo 1573; prior in 1579; pastoor in Waalwijk en in O.L.Vr. te Dienst en op 1 juli 1583 pastoor in Rosendaal, waar hij op 19 juni 1603 sterft aan de pest.
- 1603—1608 : GEORGIUS VAN LAARHOVEN. Geb. te Helvoirt. Studies te Rome. Supprior; pastoor in Kalmt-

hout; juni 1603 pastoor in Roosendaal en landdeken (*decanus ruralis*). Gest. te Antwerpen 10 april 1608 en op zijn verzoek begraven in de kerk te Roosendaal.

- 1608—1622 : BERNARDUS BOONEN (ook FABIUS genoemd). Geb. te Retie in 1575; supprior en prior; 4 sept. 1607 pastoor in Loon op Zand; 21 april 1608 in Roosendaal en aarts priester van het distrikt Bergen op Zoom; gest. 5 nov. 1622. Hij was zeer welsprekend; hij werd de "hamer der ketters" genoemd en zijn preken — in handschrift — werden op hoge prijs gesteld.
- 1620—1622 : JOANNES SCHALUYNEN. Geb. te Turnhout 1573; geprof. 27 mei 1603; circator; pastoor te Oostelbeers 14 jan. 1614; coadjutor van pastoor Boonen te Roosendaal 9 juli 1620; pastoor te Duffel 3 okt. 1622. Gest. 30 sept. 1638. In het Registrum Beneficiorum staat hij niet als pastoor vermeld; hij was dus als coadjutor in Roosendaal.
- 1622—1625 : GASPAR T'SANDOEL. Geb. te Geertruidenberg 1591; doctor in theologie; kapelaan in Duffel; pastoor in Roosendaal nov. 1622, waar hij op 18 okt. 1625 sterft aan de pest. In 1622 verschijnt van hem bij Verdussen in Antwerpen: "Het wonder leven van den H. Hermannus Joseph genaemt van de H. Moeder Gods". Als cantor in de abdij had hij een necrologium samengesteld.
- 1625—1652 : EGIDIUS LEJEUNE. Geb. 1 sept. 1586 te Tienen; geprof. 2 juli 1608; kapelaan te Duffel; circator in 1618; in 1622 wordt hij assistent in Roosendaal en in okt. 1625 pastoor, waar hij wegens ziekte op 19 nov. 1652 ontslag neemt en er sterft op 23 mei 1658.
- 1652—1663 : ALBERTUS URSINO. Geb. 21 okt. 1617 te Oldenzaal; geprof. 3 apr. 1638; kapelaan te Roosendaal 1645—1652. Pastoor te Roosendaal en landdeken 4 dec. 1652. Door Koning Philips IV van Spanje werd hij op 9 mei 1663 aangesteld als abt van de abdij en sterf te Roosendaal op 23 jan. 1664 op terugreis uit Den Haag. Hij was van een oud adellijk geslacht en langs moeders kant verwant aan de graven van Egmont. Hij was een uitstekend predikant.

- 1663—1671 : JOANNES BOGAERTS. Geb. 19 mei 1616 te Hoogeloon; geprof. 8 dec. 1640. Kapelaan te Roosendaal 14 juli 1647 en aldaar beneficarius van het altaar van het H. Kruis (eerste kapelaan) op 2 dec. 1652; pastoor te Mierlo nov. 1655 en te Roosendaal mei 1663. Gest. 14 okt. 1671.
- 1671—1674 : CAROLUS BORROMEUS DE WITTE. Geb. als 7e van elf kinderen te Antwerpen op 23 febr. (23 sept.?) 1637; geprof. 31 mei 1659; kapelaan te Tongerlo 9 nov. 1664; te Roosendaal 25 dec. 1664 en aldaar pastoor in okt. 1671. Gest. 7 aug 1674.
- 1674—1688 : ANTONIUS VAN WAYENBERGH. Geb. 30 juni 1619 te Neerijse bij Leuven; geprof. 14 dec. 1642. Studeert te Rome en in 1644 behaalt hij de doctorstitel in theologie te Leuven. Kapelaan in St.-Sulpitius te Diest op 4 april 1652; pastoor in Tilburg 25 sept. 1664, waar hij in 1669 bij een pestziekte weigert zich te sparen, al dringt het volk daar sterk op aan. Pastoor te Roosendaal op 20 aug. 1674; hij neemt ontslag in dec. 1688 en keert terug naar de abdij, waar hij sterf op 27 dec. 1691.
- 1688—1719 : GODEFRIDUS IGNATIUS CALLEBAUT. Geb. 17 mei 1649 te Antwerpen; geprof. 13 juni 1672; baccalaureaat in theologie te Rome; in 1679 professor aan het College van St. Norbertus te Rome; in 1682 kapelaan in St.-Sulpitius te Diest; 1 jan. 1686 professor in de abdij te Heilissem; jan. 1688 terug in de abdij en op 14 sept. 1688 pastoor te Roosendaal, waar hij sterft op 11 april 1719. Hij werd genoemd de "gesel der ketters"; hij publiceerde veel; een werkje is behouden gebleven: "Stellingen raekende de waere Kercke Christi". Brussel 1700.
- 1719—1723 : AMANDUS GOOS. Geb. 8 mei 1666 te Geel; geprof. 25 maart 1689. Kapelaan te Roosendaal 1695; pastoor te Waalwijk aug. 1707; pastoor te Roosendaal april 1719; gest. 15 sept. 1723.
- 1723—1751 : BRUNO PETRUS VAN DOMPSEL. Geb. 20 febr. 1678 te Diest; geprof. 14 sept. 1702; circator en ziekenmeester in 1709; poenitentiarius te Duffel in 1713; pastoor in Roosendaal op 30 dec. 1723. Door ziekte gedwongen neemt hij ontslag in 1751

en keert naar de abdij, waar hij sterft op 4 juni (4 april?) 1753. Zijn vertrek uit Roosendaal werd door alle parochianen nog lang betreurd.

- 1751—1786 : PHILIPPUS BARON VAN WEIMAR. Geb. 8 dec. 1707 te Holtzheim bij Keulen; geprof. 4 april 1728; komt voor zijn studie op 1 nov. 1728 te Rome aan, waar hij op 28 dec. 1728 door paus Benedictus XIII tot subdiaken wordt gewijd; priester op 19 mei 1731; vertrekt uit Rome 28 maart 1732. Kapelaan en eerste pastoor te Zoerle 1734; supprior en novicenmeester in 1740; pastoor te Hapert en Hoogeloon op 27 okt. 1746; pastoor in Roosendaal en aarts priester van het distrikt Bergen op Zoom in aug. 1751. Gest. 9 jan. 1786 als oudste van heel de abdijsamenleving. Hij was door allen zeer bemind.
- 1786—1813 : GREGORIUS NIKOLAAS WILHELM TALLON. Geb. 12 aug. 1737 te Leuven; geprof. 9 maart 1759; priester 19 sept. 1761; kapelaan te Oelegem 21 aug. 1765; te Leliëndaal (Mechelen) 11 jan. 1774; in St.-Sulpitius te Diest 1 maart 1776; assistent in Oevel 1783; pastoor in Oostelbeers 9 okt. 1784 en te Roosendaal febr. 1786 en deken van het district Bergen op Zoom in 1792. Hij was ook tijdelijk vicaris-generaal bij afwezigheid van de bisschop van Antwerpen. Een man met groot gezag en zeer gastvrij. Hij stierf plotseling 17 juli 1813.
- 1813—1834 : ALOYSIUS IZAAK CAROLUS MUTSAERTS. Geb. 14 juli 1764 te Itegem; geprof. 19 maart 1792; priester 23 febr. 1793; kapelaan in St.-Sulpitius te Diest in 1800. Pastoor te Oevel 1810 en te Roosendaal 1813. Gest. 28 jan. 1834.
- 1834—1844 : YVO LEBON. Geb. 19 mei 1771 te Geel; geprof. 1 jan. 1796; assistent in Duizel en Chaam 1801; kapelaan in Tilburg op "Het Heiken" 1809; pastoor in Chaam nov. 1818 en in Roosendaal 1834. Gest. 21 febr. 1844. Hij was de laatste Norbertijn-pastoor te Roosendaal, die nog ingetreden was in de abdij voor de Franse revolutie.

KAPELAANS IN ROSENDAAL VAN 1600—1813

Bemerking: Omstreeks 1615 werden in de parochie van Roosendaal de twee voornaamste beneficies van het H. Kruis en van St. Jan-Baptist samengevoegd onder de naam van het H. Kruis en de beneficarius daarvan was "de jure" verplicht tot medehelper van de pastoor in de zielzorg. Hij was dus geen mis-lezer of altaris; men zou hem ambtshalve eerste kapelaan kunnen noemen.

De vet-gedrukte namen zijn de beneficiarii. De anderen zou men als tweede kapelaan kunnen beschouwen, wat aan de feitelijke activiteiten weinig veranderde.

- 1617—1620 : **ADRIANUS DANKLOFF**. Geb. in 1587 te Turnhout. Gaat in 1613 naar de universiteit te Douai. Wordt kapelaan te Roosendaal in 1617 en sterft op 14 december 1620 bij zijn familie in Turnhout.
- 1623—1625 : **EGIDIUS LEJEUNE**. Zie onder pastoors 1625—1652 blz. 15.
- 1626—1636 : **JUDOCUS MUTSAERTS**. Geb. te Tilburg; geprof. 22 sept. 1613. Doctor in theologie. Kapelaan in Nispen, Duffel en op 1 juni 1626 in Roosendaal. Pastoor in Waalwijk 8 nov. 1636; prior in de abdij 26 dec. 1636; pastoor in Kalmthout in 1638 en in Nispen op 3 jan. 1641. Gest. 1 juni 1652.
- 1639—1647 : **WALTER GREGORIUS**. Geb. 1612 in Turnhout; geprof. 8 dec. 1632. Kapelaan te Roosendaal nov. 1639. Pastoor in Waalwijk 15 mei 1647. Gest. 13 jan. 1664.
- 1640—1652 : **NIKOLAAS VERHOFSTADT**. Geb. 23 mei 1611 te Turnhout; geprof. 8 dec. 1635. Kapelaan te Kalmthout, te Roosendaal (1640—1652) en te Westerlo op 3 nov. 1652, waar hij op 3 nov. 1653 pastoor wordt en er zeer godvruchtig sterft op 7 juni 1661.
- 1647—1652 : **ALBERTUS URSINO**. Zie onder pastoors 1652—1663, blz. 15.
- 1652—1655 : **JOANNES BOGAERTS**. Zie onder pastoors 1663—1671 blz. 16.
- 1656—1663 : **JOZEF ADAM HEMELS**. Geb. 28 okt. 1623 te Antwerpen; geprof. 26 dec. 1643. Kapelaan te Roosendaal 1656, waar hij sterft op 13 maart 1663. Hij was een groot vriend der armen.

- 1663—1668 : **JACOBUS MAES**. Geb. 7 maart 1617 te Merksplas; geprof. 14 dec. 1642; priester 24 sept. 1644. Kapelaan te Vissenaken 1649, te Nispen 1653 en in Roosendaal 14 maart 1663. Pastoor in Nispen 20 okt. 1668—1698. Terug in de abdij, waar hij als senior van heel de gemeenschap godvruchtig sterft op 6 mei 1705.
- 1664—1671 : **CAROLUS BORROMEAU DE WITTE**. Zie onder pastoors 1671—1674, blz. 16.
- 1668—1674 : **LUDOLPHUS CORNELIUS MANGELSCHOTS**. Geb. 19 sept. 1636 in Hulsthout; geprof. 13 dec. 1660. Vervangt tijdelijk de zieke pastoor te Chaam en wordt in 1668 kapelaan in Roosendaal, waar hij sterft op 25 aug. 1674.
- 1670—1678 : **AUGUSTINUS ALBERTUS VAN LANSCHOT**. Geb. 26 februari 1640 te Halsteren; geprof. 8 sept. 1663. Studeert in Rome. Kapelaan te Kalmt-hout 1667, in Duffel 1668, in Tilburg 1669 en in Roosendaal van 1670—1678. Prior in de abdij 1678—1682. Pastoor in Duffel april 1682 en proost in Leliëndaal te Mechelen op 21 nov. 1683. Gest. 29 juni 1707. Bij de dood van abt Crils (uit Bergen op Zoom) op 1 jan. 1695 was hij kandidaat bij de abtskeuze en werd als waardigste bij de Spaanse koning aanbevolen, die echter Gregorius Piëra — van Spaanse afkomst — benoemde. Van Lanschot staat in het necrologium aangeduid als een zeer getrouw en voorbeeldig kloosterling.
- 1678—1685 : **FRANCISCUS MARTINUS VALERIUS**. Geb. 9 juli 1645 te Kwaadmechelen; geprofest 4 dec. 1670. Kapelaan te Roosendaal 22 juli 1678, waar hij sterft op 15 dec. 1685.
- 1678—1684 : **ANTONIUS EMONS**. Geb. 20 okt. 1645 in Waalwijk; geprof. 11 nov. 1668; priester 1669. Kapelaan in Drunen 1674, in Tilburg en in 1678 in Roosendaal. Pastoor in Tilburg mei 1684 en in Broechem 1689, waar hij sterft op 6 april 1700. Hij was een ernstig en zeer wijs man.
- 1684—1699 : **GASPAR DE BIE**. Geb. 22 okt. 1653 te Lier; geprof. 14 dec. 1676. Kapelaan in Roosendaal 11 juni 1684; professor van theologie in de abdij van Heilisseem op 27 okt. 1699; deservitor te Zoer-

le 8 april 1703; pastoor in Schaffen 24 juni 1705 en Orp-le-Grand 29 sept. 1707. Gest. 30 okt. 1719. Hij was een bekend redenaar en dichter.

- 1685—1694 : **GODEFRIDUS ADRIANUS STRUVE**. Geb. 3 okt. 1653 te Breda; geprof. 3 apr. 1679; studeert in Rome. Kapelaan in Roosendaal 1685, waar hij sterft op 20 okt. 1694.
- 1695—1707 : **AMANDUS GOOS**. Zie onder pastoors 1719—1723, blz. 16.
- 1700—1704 : **WILHELMUS VETS**. Geb. 13 dec. 1664 te Antwerpen; geprof. 30 maart 1687. Kapelaan te Oelegem 1693, in Tilburg 1695, in Alphen 1699 en in Roosendaal 1700. Pastoor in Herselt 26 okt. 1704, waar hij sterft op 20 april 1735. Hij was een zeer goed predikant en bij allen zeer bemind om zijn grote gastvrijheid.
- 1704—1717 : **GASPAR PETRUS VAN LANGENDONCK**. Geb. 19 maart 1674 in Haacht; geprof. 28 dec. 1696; studeert in Rome. Kapelaan in Tilburg begin mei 1702, in Westerlo sept. 1704 en in Roosendaal 11 nov. 1704. Pastoor in Retie 18 jan. 1717, waar hij sterft op 9 april 1726.
- 1707—1711 : **ANTONIUS VAN WEEL**. Geb. 2 mei 1674 in Roosendaal; geprof. 8 dec. 1695. Kapelaan in Leïndaal te Mechelen mei 1699; te Kalmthout 26 febr. 1703; in St. Sulpitius in Diest 20 jan. 1705 en in Roosendaal aug. 1707. Pastoor in Moergestel 17 juli 1711. Prior in de abdij 17 okt. 1720 en wordt pastoor in Alphen 10 mei 1723, waar hij sterft op 7 juni 1725. Hij had op eigen verzoek het ambt van prior neergelegd op 10 mei 1723.
- 1711—1715 : **HERMAN-JOZEF NIKOLAAS BOERACKER**. Geb. 9 juni 1680 te Reek bij Ravenstein; geprof. 8 dec. 1704. Studeert in Rome. Kapelaan in Roosendaal 1711. Supprior en novicenmeester 1715; prior 1717. Pastoor in Olen 23 sept. 1720 en in Klein-Zundert 1740. Na een bezoek aan de abdij sterft hij onverwacht op de terugreis in de pastorie te Olen op 23 sept. 1747. Hij was een waar verdediger van de rechtgelovigheid.

- 1715—1727 : **MARCUS THOMAS FRANCISCUS FOURMES-TRAUX.** Geb. 20 april 1683 te Antwerpen; geprof. 8 dec. 1706. Kapelaan te Roosendaal juli 1715; rector in Nieuwmoer juli 1727; pastoor in Essen en Nispen febr. 1740, waar hij sterft op 17 nov. 1763. Hij was zeer welsprekend en zeer gastvrij.
- 1717—1728 : **ALIPIUS CORN. PAULUS VAN OPHUYSEN.** Geb. 5 febr. 1685 in Tilburg; geprof. 29 aug. 1707. Studeert in Rome. Kapelaan in Roosendaal 1717; pastoor in Alphen 1728, waar hij zeer bemind was om zijn goedheid en gastvrijheid; tot groot verdriet van allen sterft hij daar aan een kwaadaardige ziekte op 29 aug. 1748. Hij was een van de drie Tilburgse Norbertijnen die geboren waren uit protestantse ouders. De vaders waren allen lid van de magistratuur van Tilburg.
- 1727—1740 : **DAMIANUS JOAN. BAPT. MORMENTIER.** Geb. 9 okt. 1697 te Antwerpen; geprof. 9 juli 1719. Kapelaan in Roosendaal 8 juli 1727. Pastoor in Moergestel 10 mei 1740 en in Alphen okt. 1749, waar hij sterft op 13 jan. 1763. Hij was een zeer beroemd predikant, wiens meeste preken nog in handschrift bewaard zijn gebleven (aldus in het necrologium van Bonif. Beerenbroek 1789).
- 1728—1745 : **FAUSTINUS HENRICUS WITTENS.** Geb. 5 okt. 1698 in Breda; geprof. 29 dec. 1721. Kapelaan in Roosendaal 1728—1745. Proost van het kapittel van St.-Sulpitius in Dienst van maart 1745—3 okt. 1761. Wegens ziekte neemt hij ontslag en keert terug in de abdij, waar hij zich mag verheugen in de gastvrijheid van de "mensa abbatialis" en sterft op 30 nov. 1762. Hij was een groot predikant.
- 1740—1742 : **SIARDUS CORNELIUS SCHRAEVEN.** Geb. 24 maart 1706 te Rijsbergen; geprof. 25 maart 1730. Studeert te Rome. Assistent in Essen febr. 1738. In 1740 korte tijd deservitor in Broechem en in hetzelfde jaar kapelaan in Roosendaal, waar hij al te vroeg en door allen betreurd sterft op 22 jan. 1742.
- 1742—1751 : **POLYCARPUS AUGUSTINUS DE COCK.** Geb. 28 aug. 1700 in Tilburg; geprof. 25 nov. 1728.

- Kapelaan in Leliëndaal te Mechelen 5 aug. 1736; circator 13 sept. 1741; kapelaan in Roosendaal 13 febr. 1742. Pastoor in Hapert en Loon aug. 1751 en in Duizel 16 dec. 1754. Gest. 13 dec. 1772.
- 1745—1755 : **GERARDUS JOANNES MARTINUS ALEN.** Geb. 20 jan. 1710 in Retie; gefrof. 18 mei 1732. Studeert te Rome. Kapelaan in Roosendaal 1745. Pastoor in Drunen 14 febr. 1755, waar hij in volle leeftijd plotseling sterft op 31 aug. 1764.
- 1751—1759 : **DOMINICUS PETRUS JOSEPH VAN PETEGHEM.** Geb. 8 mei 1723 te Geel; gefrof. 23 mei 1745. Studeert te Rome. Kapelaan in Ravels 1751; in Roosendaal einde 1751. Prior in de abdij 1759; cellier 1761; pastoor in Klein-Zundert; proost van Leliëndaal in Mechelen 12 aug. 1772. Bij de opheffing van de contemplatieve kloosters door keizer Jozef II van Oostenrijk vertrekt hij in mei 1783 naar Geel, waar hij tot zijn dood op 11 juli 1789 samenwoont met een broer-kanunnik.
- 1755—1766 : **ADRIANUS HENRICUS JACOBUS VAN SPRENGEL.** Geb. 8 juni 1723 te Eindhout; gefrof. 9 sept. 1748; priester 19 sept. 1750. Kapelaan in Tongerlo febr. 1753; in Roosendaal 14 febr. 1755. Cellier in de abdij 7 aug. 1766 en sterft op reis in de pastorie van Tilburg aan longontsteking op 9 juni 1768.
- 1759—1772 : **AMBROSIUS MAXIMILIAAN ALEXANDER DE WAEL.** Geb. 31 juli 1729 te Landen; gefrof. 20 mei 1751. Komt op 6 nov. 1751 in Rome, waar hij in 1752 tot diaken en op 10 sept. 1753 tot priester wordt gewijd. Na zijn studie terug in de abdij 10 sept. 1754, waar hij in 1756 succentor wordt en in 1757 circator en ziekenmeester. Kapelaan in Roosendaal op 1 maart 1759. Pastoor in Duizel 20 dec. 1772 en in Vissenaken 23 aug. 1781, waar hij niet veel heeft kunnen werken, omdat hij door een kwaal zijn stem verloren had. Gest. 25 maart 1794.
- 1772—1787 : **WALTER TABBERS.** Geb. 19 nov. 1742 in Tilburg; gefrof. 31 mei 1764; priester gewijd in Antwerpen 20 dec. 1766. Komt in Rome voor zijn verdere studie in 1767 en keert terug in de abdij 30 april 1770. Kapelaan in Roosendaal 20 dec.

1772. Pastoor in Nieuwkuik en Onsenoord 5 dec. 1787 en wordt de eerste pastoor van de nieuwe parochie "op het Heiken" in Tilburg 5 juli 1797, waar hij sterft 18 nov. 1806.

1782—1788 : **HENRICUS CASSET**. Geb. 1 nov. 1744 te Antwerpen; geprof. 15 jan. 1769; priester gewijd te Antwerpen 19 febr. 1771. Komt te Rome voor verdere studie 14 mei 1773 en keert — via Frankrijk — terug in de abdij op 15 april 1776. Wordt eerst benoemd in Zoerle nov. 1778 en dan op 8 dec. 1778 kapelaan in Oelegem; kapelaan in Roosendaal 9 dec. 1782; in Westerlo 4 febr. 1788 en pastoor in Riel 17 sept. 1793. Wegens zijn hardhorigheid krijgt hij deze kleine parochie, waar hij sterft op 13 okt. 1824. Hij was persoonlijk met zeer weinig tevreden, maar bij alle confraters en vrienden bemind om zijn gulle gastvrijheid.

1787—1795 : **BERNARDUS JOSEPH GRAUS**. Geb. 29 juni 1756 te Maaseik; geprof. 17 nov. 1779; tussen 22 dec. 1781 en 24 mei 1782 ontvangt hij met bijzondere dispensatie wegens de tijdsomstandigheden de drie hogere wijdingen. Circator in 1785 (volgens archivaris Dr. A. Erens ook professor van theologie). Kapelaan te Roosendaal in 1787. In 1795 wordt hij supprior en novicenmeester in de abdij. Bij de opheffing van de abdij op 8 dec. 1796 heeft hij 6 novicen die hun roeping niet kunnen volgen. Hij vertrekt naar Roosendaal, waar hij — met een ondermijnde gezondheid — zijn vroegere parochianen gaat bezoeken en er plotseling sterft op 8 febr. 1797.

1788—1790 : **JOANNES VAN GENECHTEN**. Geb. 18 okt. 1751 te Antwerpen; geprof. 8 dec. 1778. Tussen 18 dec. 1778 en 27 febr. 1779 ontvangt hij te Antwerpen de lagere en twee hogere wijdingen. Vertrekt dan naar Rome, waar hij priester gewijd wordt. Terug in de abdij wordt hij cirator in 1782; kapelaan te Oelegem in 1784; in Westerlo 1785 en in Roosendaal begin 1788, waar hij sterft op 22 mei 1790. "De inwoners van Westerlo en Roosendaal hebben zijn al te vroegtijdige dood erg betreurd, omdat hij door zijn eenvoud alle harten voor zich had gewonnen. Zijn confraters misten hem als een ech-

te medebroeder en de armen hadden in hem een vader verloren”.

1790—1795 : **BARTOLOMEUS JOAN. BAPT. DOCKX.** Geb. 29 juni 1756 in Turnhout; geprofest 21 april 1783. Op 14 juni en 20 dec. 1783 ontvangt hij te Antwerpen de wijding van subdiaken en diaken en vertrekt dan vermoedelijk naar Rome, waar hij ook wel tot priester zal zijn gewijd. 20 juni 1787 wordt hij assistent in Vissenaken en op 11 juni 1790 kapelaan in Roosendaal, waar hij met prijzenswaardige ijver tijdens een besmettelijke ziekte de stervenden bijstaat en zelf aan die ziekte sterft op 20 aug. 1795. In het necrologium van Beerenbroek 1789 vonden wij een aantekening dat hij voorbestemd was om supprior te worden.

1795—1816 : **ARNOLDUS WILHELMUS VAN PUTTEGEM.** Geb. 20 maart 1764 te St. Pieters-Rode; geprof. 13 mei 1790; priester gewijd te Antwerpen 19 maart 1791. Kapelaan te Roosendaal in sept. 1795. Pastoor in Essen 17 aug. 1816, waar hij sterft op 26 maart 1839. Op 20 juni 1832 werd hij door de 14 overgebleven kloosterlingen van voor de Franse revolutie tot eerste overste gekozen van de hernieuwd opgerichte abdij die zich voorlopig in Broechem zou vestigen.

1795—1812 : **MATTHEUS HENRICUS VAN LOOY.** Geb. 8 juni 1763 te Grobbendonk; geprof. 8 juni 1788. Op 27 febr. 1789 vertrekt hij naar Rome, waar hij op 24 juni 1789 priester gewijd wordt. Kapelaan in Tongerlo 4 aug. 1793; in Olen 26 mei 1794; in Roosendaal 23 aug. 1795; in Alphen 28 okt. 1812, waar hij pastoor wordt op 25 mei 1814 en sterft op 1 dec. 1833.

1808—1813 : **JACOBUS DE WOLFS.** Geb. 1769 te Orsmaal; geprof. 8 dec. 1793; priester gewijd te Keulen 12 juli 1795. Assistent in Tilburg 24 nov. 1797 en aldaar "aan het Goirken" op 5 april 1804. Kort daarop gaat hij naar Rome en keert in juli 1807 terug. Hij verblijft korte tijd te Haren (N.Br.) en wordt 22 sept. 1808 assistent in Roosendaal en 19 dec. 1812 aldaar kapelaan. Pastoor in Oevel 30 aug. 1813, maar moet wegens ziekte op 24 nov.

1822 zijn pastoraat neerleggen en verblijft dan verder in Brussel, waar hij sterft op 12 nov. 1852. Hij was de laatste van de kloosterlingen die nog voor de opheffing der abdij bij de Franse revolutie hun intrede in de abdij van Tongerlo hadden gedaan.

Abdij Tongerlo

WILFRIED C. A. DEKKERS, O.PRAEM.